

UNIVERZITET U ISTOČNOM SARAJEVU

EKONOMSKI FAKULTET BRČKO

SMJER: Računovodstvo i finansije

1. ZAJEDNIČKA NASTAVA I i II GODINE STUDIJA

PREDMETI	SEMESTAR			
	I	II	III	IV
1. Osnovi ekonomija	2+1	2+1		
2. Sociologija	2+1	2+1		
3. Ekonomika preduzeća	2+1	2+1		
4. Informatika	2+2	2+2		
5. Računovodstvo	2+2	2+2		
6. Matematika	2+2	2+2		
7. Privredno pravo	2+1	2+1		
8. Engleski jezik I	1+2	1+2	1+2	1+2
9. Fizičko vaspitanje	0+2	0+2		
10. Makroekonomska analiza			2+1	2+1
11. Upravljačko računovodstvo			2+2	2+2
12. Statistika			2+2	2+2
13. Marketing			2+1	2+1
14. Programiranje			2+2	2+2
15. Menadžment			2+1	2+1
16. Finansije			2+1	2+1
17. Engleski jezik I			1+2	1+2
18. Mikroekonomija	2+1	2+1		
Ukupno časova sedmično	17+15	17+15	15+14	15+14

2. USMJERENA ZAJEDNIČKA NASTAVA

PREDMETI	SEMESTAR			
	V	VI	VII	VIII
1. Međunarodni marketing	2+1	2+1		
2. Međunarodna ekonomija	2+1	2+1		

3. Poreski sistem i politika	2+1	2+1		
4. Upravljanje poslovnim procesima	2+1	2+1		
5. Engleski jezik II	1+2	1+2	1+2	1+2
6. Upravljanje ljudskim resursima			2+1	2+1
7. Preduzetništvo			2+1	2+1
8. Upravljanje organizacionom strukturom preduzeća			2+1	2+1
Ukupno časova sedmično	9+6	9+6	7+5	7+5

3. 1. SMJER: RAČUNOVODSTVO I FINANSIJE

PREDMETI	SEMESTAR			
	V	VI	VII	VIII
1. Poslovne finansije	2+2	2+2		
2. Računovodstvo troškova	2+2	2+2		
3. Računovodstvo za preduzetnike	2+2	2+2		
4. Teorija i analiza bilansa			2+2	2+2
5. Revizija finansijskih izvještaja			2+1	2+1
6. Računovodstveni informacioni sistemi			2+2	2+2
7. Međunarodne finansijske institucije			2+1	2+1
Ukupno časova sedmično	6+6	6+6	8+6	8+6

3. 2. SMJER: POSLOVNA INFORMATIKA

PREDMETI	SEMESTAR			
	V	VI	VII	VIII
1. Programski jezici	2+2	2+2		
2. Projektovanje informacionih sistema	2+2	2+2		
3. Poslovni informacioni sistemi	2+1	2+1		
4. Elektronsko poslovanje			2+2	2+2
5. Računarske mreže			2+1	2+1
6. Baze podataka			2+2	2+2
7. Tehnološki sistemi i zaštita okoline			2+1	2+1
Ukupno časova sedmično	6+5	6+5	8+6	8+6

OSNOVI EKONOMIJE

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Predmet političke ekonomije. Definicija političke ekonomije. Mjesto političke ekonomije u sistemu ekonomskih nauka. Metod političke ekonomije. Ekonomski zakoni i njihove karakteristike. Privredne i neprivredne aktivnosti. Ekonomski principi. Društveni bruto-proizvod. Produktivnost i intenzivnost rada. Društveni fond rada i njegova raspodjela. Društvena reprodukcija. Osvrt na ekonomsku misao starog i srednjeg vijeka. Nastanak i razvoj klasične političke ekonomije i pojava vulgarnih ekonomskih shvatanja. Osnovni pravci razvoja marksističke ekonomske teorije. Neoklasična ekonomija. Kejnzijanska ekonomija i postkejnzijanizam. Monetarizam. Škola racionalnih očekivanja. Neorikardijanstvo. Pojam proizvodnje. Nužnost i faktori proizvodnje. Naturalna i robna proizvodnja. Roba i njena osnovna svojstva. Vrijednost robe. Pojam i osnovne funkcije novca. Količina novca u opticaju kad novac funkcionise kao prometno i platežno sredstvo. Monetarne pojave: inflacija, deflacija, devalvacija, revalvacija. Akumulacija kapitala. Organski, vrijednosni i tehnički sastav kapitala. Koncentracija i centralizacija kapitala. Kružno kretanje i obrt kapitala. Stalni i optičajni kapital. Troškovi proizvodnje i vrijednost robe. Profit i profitna stopa. Prosječna profitna stopa. Rad kao faktor proizvodnje i raspodjele. Cijena rada. Najamnina (različiti oblici plaćanja). Cijena proizvodnje. Trgovački kapital. Pojam, funkcije i značaj trgovačkog kapitala. Trgovački kapital i troškovi prometa. Raspodjela profita između različitih grana i unutar jedne grane. Zajmovni kapital. Pojam i funkcije zajmovnog kapitala. Izvori zajmovnog kapitala. Kamata i preduzetnička dobit. Kredit i banke. Akcijski kapital. Tržište hartija od vrijednosti. Kapital u poljoprivredi. Zemlja kao faktor proizvodnje i osnova raspodjele. Zemljišne rente. Cijena zemlje. Cijena poljoprivrednih proizvoda. Tržište kao osnovni mehanizam regulisanja ekonomskih odnosa. Ponuda i tražnja (pojam i osnovne odrednice). Elastičnost ponude i tražnje. Savremene tržišne strukture i njihove karakteristike. Monopolska cijena i monopolski ekstraprofit. Oblici potrošnje. Lična potrošnja. Javna potrošnja (faktori od kojih zavisi način njenog alimentiranja). Prosta društvena reprodukcija – osnovne zakonitosti. Proširena društvena reprodukcija – osnovne zakonitosti. Obim i struktura akumulacije kao osnovni uslov proširene reprodukcije. Mogući poremećaji u funkcionisanju privrede (različita shvatanja privrednih ciklusa). Mjesto i uloga države u ekonomiji – istorijski pristup. Budžet – prihodi i rashodi. Javni sektor. Instrumenti ekonomske politike – osnovne naznake. Ekonomija u privredi zemalja u tranziciji. Robna proizvodnja i njene karakteristike. Svjesno upravljanje ekonomijom – planiranje. Međunarodna ekonomija. Različite teorije međunarodne razmjene. Međunarodno tržište kapitala. Strane investicije. Međunarodne kompanije i njihov uticaj na razvoj.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. D. Dragišić, B. Ilić, M. Pavlović: Politička ekonomija, Ekonomski fakultet Beograd (bilo koje izdanje)

Dopunska:

1. Prof. dr Miroljub Labus: Osnovi ekonomije, Jugoslovenska knjiga, Beograd (bilo koje izdanje)
2. Paul A. Samuelson: Ekonomija, Savremena administracija, Beograd (bilo koje izdanje)
3. Paul A. Samuelson: Ekonomska čitanka, Zagreb (bilo koje izdanje),
4. Claudio Napoleoni: Ekonomska misao XX stoljeća, CKD, Zagreb (bilo koje izdanje)
5. Prof. dr Mladen Ivanić, Principi ekonomije, Banja Luka, 2000.

SOCIOLOGIJA

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 čas sedmično

Uvod u sociologiju. Filozofsko i naučno saznanje. Pojam nauke. Klasifikacija nauke. Prirodne i društvene nauke. Sociologija kao nauka. Sociološki determinizam. Nastanak sociologije. Antička filozofija istorije. Hrišćanstvo i srednjevjekovna misao. Novovjekovna misao i moderni pogled na svijet. Osnivači sociologije. Predmet i metod sociologije. Opšta i posebna sociologija. Sociologija i druge društvene nauke. Metode i tehnike istraživanja. Sociološke teorije i pravci. Mehanizam. Geografska teorija. Pozitivizam. Formalizam. Marksizam. Fenomenologija. Strukturalizam. Biheviorizam. Simbolički interakcionizam. Teorija sistema. Etnometodologija. Društvo. Pojam društva. Društvena pokretljivost. Društveni razvoj i društvene promjene. Društvena struktura i stratifikacija. Društvene grupe.. Globalne društvene grupe: horda, rod, pleme, narod, nacija, čovječanstvo. Parcijalne društvene grupe: brak, porodica, dijete, trijade vršnjačke grupe, radno-proizvodne grupe. Socijalni agregati: gomila, masa, publika, klase, društveni pokreti, političke partije, interesne grupe, sindikat, država, društveni slojevi, teritorijalne zajednice. Čovjek kao predmet teorijske analize. Gledišta o čovjeku - hrišćansko -judejsko, antičko, ideja čovjeka kao "bolesti", ideja o "natčovjeku", prirodno-naturalistička, istorijsko prirodno-naturalistička ideja. Ličnost i društvo. Političko oblikovanje društva. Teorija politike. Politika. Politički sistem – moć i sila. Nasilje. Rat. Politička kultura. Politička socijalizacija. Javno mnijenje. Ideologija. Propaganda. Političko organizovanje, djelovanje i angažovanje. Kultura i civilizacija. Masovna kultura. Filozofija. Nauka. Jezik. Pravo. Običaji. Moral. Vrijednosti. Vaspitanje i obrazovanje. Umjetnost. Religija.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanja, vježbe, konsultacije, seminarki radovi i referati.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA

Osnovna:

1. Braco Kovačević, M.Knežević: Sociologija, NUB Petar Kočić, Banja Luka, 1997.

Dopunska:

1. Braco Kovačević: Bolesno društvo, NUB Petar Kočić, Banja Luka, 1995.

2. Braco Kovačević, M.Knežević: Otuđeni čovjek, NUB Petar Kočić, Banja Luka, 1994.

EKONOMIKA PREDUZEĆA

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Ekonomika preduzeća kao nastavna i naučna disciplina. Konceptije i metode izučavanja u ekonomici preduzeća. Teorija firme. Pojmovno određenje preduzeća. Preduzetnik, preduzetništvo i menadžment kao pretpostavke propulzivnog privređivanja. Preduzeće kao ekonomski subjekt tržišne privrede. Organizacioni oblik preduzeća u tržišnoj privredi. Pojam ekonomske stvarnosti preduzeća. Ulaganje elemenata proizvodnje u obliku trošenja. Ulaganje elemenata proizvodnje u obliku angažovanja sredstava. Odnos između angažovanja i trošenja sredstava. Naturalno i finansijsko izražavanje troškova. Utrošci elemenata proizvodnje. Cijena sredstava za proizvodnju i zarade za izvršeni rad. Pojmovno određenje troškova. Troškovi i izdaci. Klasifikacija troškova. Reagibilnost (elastičnost) troškova. Međusobna uslovljenost troškova, kapaciteta i korišćenja kapaciteta. Specifične karakteristike savremene industrijske proizvodnje i njen uticaj na troškove preduzeća. Kapacitet industrijskog preduzeća. Zavisnost troškova od korišćenja kapaciteta. Razvojni tok troškova i zone korišćenja kapaciteta. Granični troškovi. Metodologija obračuna troškova. Metode utvrđivanja i odvajanje fiksnih od varijabilnih troškova. Rezultati reprodukcije. Proizvod. Utvrđivanje rezultata poslovanja preduzeća. Procjena vrijednosti preduzeća. Pokazatelji uspješnosti poslovanja. Pojmovno određivanje efikasnosti i efektivnosti. Produktivnost rada. Ekonomičnost. Rentabilnost. Povezanost i međusobna uslovljenost pokazatelja uspješnosti poslovanja. Faktori uspješnosti poslovanja. Menadžment koncepti mjerenja uspješnosti poslovanja.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Penezić N., Stević S., Ekonomika preduzeća, Ekonomski fakultet u Brčkom, Brčko 1998.

Dopunska:

1. Kukuleča S., Stavrić B., Đukić D., Ekonomika i organizacija preduzeća, Privredni pregled, Beograd, 1993.

2. Milisavljević M., Todorović J., Planiranje i razvojna politika preduzeća, Savremena administracija, Beograd 1994.

3. Perović D., Teorija troškova, Svjetlost, Sarajevo 1964.

INFORMATIKA

Godina studija: prva

Fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično

Pojam, razvoj i primjena informatike. Matematičke i logičke osnove informatike. Računarska sredstva. Brojni sistemi i kodiranje. Logičke operacije i Bulova algebra. Elektronsko-logičke šeme. Savremeni računarski sistemi (*hardware*). Operativna i eksterna memorija. Aritmetičko-logička i upravljačko-kontrolna jedinica. Ulazno-izlazne jedinice. Komunikacije. Sistemski softver (*software*). Pojam sistemskog i korisničkog softvera. Programski jezici i prevodilački servis. Operativni sistemi računara. Značajnije komande *DOS*-a. *WINDOWS*. Startovanje i radni ekran. *My Computer*, *Windows Explorer*, *Recycle Bin* i *Control Panel*. *START MENU* i sistemski alati. Rad sa fajlovima i fasciklama. Izlazak iz *WINDOWS*-a i isključivanje računara. Editori za tekst i radne tabele: *MS WORD* i *EXCEL*. Radni ekran – linije sa alatima, komandna linija. Manipulisanje tekstom. Rad sa okvirima, tabelama i grafikom. Organizacija dokumenata. Tehnike obrade podataka. Paketna obrada podataka (*BATCH PROCESING*). *On-line*, *Time-sharing*, *Real-time*, *Teleprocessing* i *Multiprocessing*. Centralna i distribuirana obrada podataka. Karakteristike funkcionisanja savremenih računarskih sistema. Informacioni i proizvodno-poslovni sistemi. Pojam i osobine sistema. Kibernetiski i organizacioni sistemi. Pojam i osobine informacija. Transformacija podataka i informacija. Pojam i struktura informacionog sistema. Funkcije proizvodno-poslovnog sistema i informacioni procesi. Mjesto i uloga informacionog sistema u proizvodnim i poslovnim sistemima. Upravljački i informacioni sistemi odlučivanja. Ekspertni informacioni sistemi. Projektovanje informacionih sistema. Plan i faze razvoja informacionog sistema. Idejni i izvršni projekat informacionog sistema. Uvođenje i praćenje inoviranog informacionog sistema. Neki oblici proizvodnih i poslovnih informacionih sistema. Informacioni sistem za upravljanje nabavkom i snabdijevanjem. Informacioni sistem za upravljanje proizvodnjom. Informacioni sistem za upravljanje prodajom. Informacioni sistem za upravljanje transportom. Informacioni sistem za upravljanje kadrovskim resursima. Računovodstveni informacioni sistem. Bankarski informacioni sistem. Statistički informacioni sistem. Elektronska razmjena podataka. Računarske mreže i internet aplikacije. Interne računarske mreže. Razvoj interneta. Servisi interneta. Elektronska pošta. Internet i ekonomija.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanja, konsultacije, vježbe i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja obavlja se pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu.

U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Dr Rade Stankić, Poslovna informatika, Ekonomski fakultet Beograd, Beograd,2000.

Dopunska:

1. Neđo Balaban i dr Jovica Đurković, Principi informatike, Savremena administracija, Beograd,

2. Dr Zora Arsovski, Proizvodni i poslovni informacioni sistemi, Ekonomski fakultet, Kragujevac, 1995.

RAČUNOVODSTVO

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično.

Računovodstveni informacioni sistem u funkciji upravljanja. Evolucija računovodstvenog informacionog sistema. Definisane korisnika računovodstvenih informacija. Kritička analiza korišćenja računovodstvenih informacija. Sistemi knjigovodstva. Prosto knjigovodstvo. Dvojno knjigovodstvo. Ostali sistemi knjigovodstva. Imovinska situacija preduzeća. Sredstva. Izvori sredstava. Iskazivanje imovinske situacije preduzeća metodom sukcesivnih bilansa. Ekvivalentne poslovne promjene. Neekvivalentne poslovne promjene. Iskazivanje imovinske situacije preduzeća putem računa. Definisane računa. Principi homogenosti i integralnosti računa. Oblici računa. Vrste računa. Dnevnik (hronološka evidencija). Zaključivanje i ponovno otvaranje poslovnih knjiga. Knjigovodstveno obuhvatanje novčanih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje prijema osnovnih sredstava bez naknade. Knjigovodstveno obuhvatanje kupovine osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje izgradnje osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje revalorizacije osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje ostalih načina povećavanja vrijednosti osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje ustupanja osnovnih sredstava bez naknade. Knjigovodstveno obuhvatanje prodaje osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje rashodovanja osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje ostalih načina smanjivanja vrijednosti osnovnih sredstava. Knjigovodstveno obuhvatanje materijala. Knjigovodstveno obuhvatanje nefakturisanog materijala. Knjigovodstveno obuhvatanje materijala na putu. Knjigovodstveno obuhvatanje materijala po planskim cijenama. Knjigovodstveno obuhvatanje proizvodnje. Obračun utroška materijala. Obračun utroška ambalaže i sitnog inventara. Obračun utroška osnovnih sredstava. Obračun utroška radne snage. Knjigovodstveno obuhvatanje formiranja i raspodele finansijskog rezultata. Specifičnosti knjigovodstvenog obuhvatanja poslovanja trgovinskih preduzeća.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja obavlja se pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Prof. dr Slobodan Vidaković: Računovodstvo – jezik biznisa”, Poslovna škola “Megatrend”, Beograd, 1997.
2. Prof. dr Slobodan Vidaković: Zbirka rešenih zadataka Računovodstvo – vježbe i zadaci, Poslovna škola “Megatrend” Beograd, 1999.

Dopunska:

1. Prof. dr Mihailo Kovačević, Osnovi knjigovodstva, “Sloga”, Beograd, 1977.
2. Prof. dr Radmila Nikolajević: Teorija i metodologija računovodstva, “Savremena administracija”, Beograd, 1981.

MATEMATIKA

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično

Pojam iskaza. Osnovne operacije na iskazima. Elementi iskazne algebre (T). Tautologije. Skupovi. Jednakost skupova. Podskup. Partitivni skup. Operacije sa skupovima. Osobine operacija sa skupovima. Unija skup. Proizvod skupova. Prebrojivi i neprebrojivi skupovi. Relacije. Binarna relacija. Relacija ekvivalencije. Relacija poretka. Binarne operacije. Grupa. Prsten. Tijelo. Polje. Brojevi. Skup realnih brojeva. Kompleksni brojevi. Kombinatorika. Varijacije. Permutacije. Kombinacije. Binomni obrazac. Elementi linearne algebre. Vektorski prostori. Afini vektorski prostori. Matrički vektorski prostori. Sistem linearnih algebarskih jednačina. Linearna transformacija. Determinante i matrice. Funkcije jedne promjenljive. Pojam preslikavanja. Proizvod preslikavanja. Numeričke funkcije. Osobine funkcija. Elementarne funkcije. Nizovi i njihove granične vrijednosti. Monotoni i ograničeni nizovi. Aritmetički i geometrijski niz. Tačka nagomilavanja niza. Granična vrijednost niza. Važniji stavovi o konvergentnim nizovima. Operacije sa graničnim vrijednostima nizova. Broj ε . Granična vrijednost funkcija. Lijeva i desna granična vrijednost. Beskonačna granična vrijednost funkcija. Važniji stavovi o graničnim vrijednostima funkcija. Operacije sa graničnim vrijednostima funkcija. Važnije granične vrijednosti. Beskonačno male i beskonačno velike veličine. Nепrekidnost funkcija. Operacije sa neprekidnim funkcijama. Osobine neprekidnih funkcija. Diferencijalni račun. Izvod funkcije. Geometrijsko značenje izvoda. Pravila za diferenciranje. Izvodi elementarnih funkcija. Izvodi višeg reda. Diferencijal funkcije. Osnovne teoreme diferencijalnog računa. Ispitivanje funkcija pomoću izvoda. Neodređeni integral. Osnovne osobine neodređenog integrala. Tablice integrala. Osnovna pravila integracije. Integracija metodom zamjene. Parcijalna integracija. Integracija racionalnih funkcija. Određeni integral. Osobine određenog integrala. Veza između određenog i neodređenog integrala. Integracija metodom zamjene kod određenog integrala. Parcijalna integracija kod određenog integrala. Izračunavanje površine pomoću određenog integrala. Funkcije sa više promjenljivih. Parcijalni izvodi. Totalni diferencijal. Ekstremi funkcija sa dvije nezavisne promjenljive. Uslovni ekstrem. Homogene funkcije. Metod sume najmanjih kvadrata. Diferencijalne jednačine. Jednačine sa razdvojenim promjenljivim. Homogene jednačine. Linearna diferencijalna jednačina. Bernulijeva diferencijalna jednačina. Linearna diferencijalna jednačina drugog reda sa konstantnim koeficijentima.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. B. Boričić., M. Ivović, Matematika, Ekonomski fakultet, Beograd, 1998.

2. Ralević, Drpljanin, Matematika za ekonomiste I (Zadaci i osnovi teorije), Savremena administracija, Beograd, 1981.

Dopunska:

1. Branislav Ivanović, Matematika za ekonomiste, Naučna knjiga, Beograd, 1978.

2. Ralević, Savić, Đorđević, Matematika za ekonomiste (knjiga 1 i 2), Savremena administracija, Beograd, 1982.

PRIVREDNO PRAVO

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanje : 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Pojam prava. Pravne norme. Sistem prava. Izvori prava. Fizička lica. Pravna lica. Pravni odnosi. Pravni poslovi. Nevažeci pravni poslovi. Zastupništvo. Vršenje i zaštita prava, zastarjelost. Pojam i vrste stvarnih prava. Svojina. Posjed. Službenosti. Zaloga. Obligaciono pravo. Obligacioni ugovor. Pričinjavanje štete drugome. Jednostrana izjava volje. Neosnovano obogaćenje. Nezvano vršenje tuđih poslova. Zakonske obligacije. Dejstvo obligacija. Promjena obligacija. Promjena subjekta obligacije. Prestanak obligacije. Imenovani obligacioni ugovori. Privredno pravo – status privrednih subjekata. Pojam i izvori privrednog prava. Subjekti privrednog prava. Preduzeća organizovana kao privredna društva. Akcionarsko društvo. Društvo sa ograničenom odgovornošću. Ortačko društvo. Komanditno društvo. Javno preduzeće. Preduzetnici. Zadruga. Finansijske organizacije. Individualizacija preduzeća u pravnom prometu (firma, djelatnost, sjedište, registri). Preuzimanje obaveza u pravnom prometu i odgovornost za preuzete obaveze. Povezivanje preduzeća (grupacije preduzeća). Strana ulaganja. Berze. Privredna udruženja. Prestanak privrednih subjekata (stečaj i likvidacija). Privredno ugovorno pravo. Opšta pravila za ugovore u privredi. Ugovor o prodaji. Ugovor o posredovanju. Ugovor o zastupanju (agenturi). Ugovor o komisionu. Ugovor o kontroli. Ugovor o uskladištenju. Ugovor o špediciji. Ugovor o prevozu robe (drumski, vazdušni, željeznički, rječni). Ugovor o osiguranju. Pojam i vrste bankarskih poslova. Aktivni bankarski poslovi. Pasivni bankarski poslovi. Neutralni bankarski poslovi. Hartije od vrijednosti. Mjenica. Ček. Akcije. Obveznice. Skladišnica. Tovarni list. Konosman (teretnica). Polisa osiguranja.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanja, vježbe, konsultacije, seminarki radovi i referati.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA

Osnovna:

Bilo koji udžbenik Prava za ekonomiste (za osnove prava) i udžbenici Privrednog prava (Vasiljević ili Velimirović, novija izdanja), tj.

1. Dr Mirko Vasiljević, Poslovno (trgovinsko pravo), Beograd, 1996, i kasnija izdanja, ili

2. Dr Mihailo Velimirović, Privredno pravo, Podgorica, 1999.

Dopunska: nema

		UNIVERZITET U ISTOČNOM SARAJEVU		UNIVERSITY OF EAST SARAJEVO		Datum • Date	
		Ekonomski fakultet		Faculty of economy			
		NASTAVNI PROGRAM • PROGRAM OF SUBJECT				Strana • Page	
						2	
Odsjek • Department:							
Predmet • Subject		MIKROEKONOMIJA				ECTS	
		MICROECONOMICS				6	
Ukupan broj sati u semestru:				Total number of hours per semester:			
Semestar	Predavanja	Vježbe (A-15)	Semester	Lectures	Practices (A-15)		
I	30		I	30			
Sadržaj/Struktura predmeta:				Contents/Structure of the subject:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Struktura i priroda ekonomije (2) ▪ Uvod u mikroekonomiju (4) <ul style="list-style-type: none"> - Historijski razvoj mikroekonomije (2) - Oskudnost i ekonomija (2) ▪ Teorija ponašanja potrošača (5) <ul style="list-style-type: none"> - Potrošačev izbor (2) - Potrošačeva ravnoteža (2) - Krivulja indiferencije (1) ▪ Tržišna potražnja (4) <ul style="list-style-type: none"> - Cjenovna elastičnost potražnje (2) - Dohodovna elastičnost potražnje (2) ▪ Ponuda, potražnja i tržišni mehanizam (6) <ul style="list-style-type: none"> - Krivulja potražnje (2) 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ The structure and nature of economy (2) ▪ Introduction to microeconomics (4) <ul style="list-style-type: none"> - Istorial development microeconomics (2) - Scarcity and Economics (2) ▪ Theory of consumer choice (5) <ul style="list-style-type: none"> - Consumer Choice (2) - Consumer's equilibrium (2) - Indifference curve (1) ▪ Demand in product markets (4) <ul style="list-style-type: none"> - Price elasticity of demand (2) - Income elasticity of demand (2) ▪ Supply, demand and market mechanism (6) <ul style="list-style-type: none"> - Demand curve (2) 			

<ul style="list-style-type: none"> - Krivulja ponude (2) - Tržišna ravnoteža (2) ▪ Preduzetnik i preduzetništvo (3) <ul style="list-style-type: none"> - Značaj preduzetništva u razvoju BiH (1) - Preduzetnička ekonomija (2) ▪ Preduzeće (Mala, srednja i velika preduzeća) (6) <ul style="list-style-type: none"> - Pojam i značaj preduzeća (1) - Preduzeće i ciljevi preduzeća (2) - Mala i srednja preduzeća u BiH (2) - Definisanje malih i srednjih preduzeća (1) ▪ Teorija proizvodnje (3) <ul style="list-style-type: none"> - Proizvod (2) - Proizvodna funkcija (1) ▪ Ekonomski zakoni proizvodnje (3) <ul style="list-style-type: none"> - Produktivnost (1) - Rentabilnost (1) - Ostali zakoni proizvodnje (1) ▪ Teorija i analiza troškova (9) <ul style="list-style-type: none"> - Pojam i podjela troškova (2) - Troškovi u kratkom (2) - Troškovi u dugom roku (2) - Granični troškovi (2) - Prosječni troškovi (1) ▪ Različite tržišne strukture (8) <ul style="list-style-type: none"> - Savršena konkurencija (2) - Monopol (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - Supply curve (2) - Market equilibrium (2) ▪ Entrepreneur and entrepreneurship (3) <ul style="list-style-type: none"> - Importance of entrepreneurship in development B&H (1) - Economy of entrepreneurship (2) ▪ Enterprises (Small, medium and large enterprise) (6) <ul style="list-style-type: none"> - Basics and importance enterprise (1) - Basic and goals enterprises (2) - Small, medium and large enterprise in B&H (2) - Definition small and medium enterprises (1) ▪ Theory of production (3) <ul style="list-style-type: none"> - The Product (2) - Production function (1) ▪ Economic law of production (3) <ul style="list-style-type: none"> - Productivity (1) - Profitable (1) - Another law of production (2) • Theory and analysis of cost (9) <ul style="list-style-type: none"> - Basic of cost (2) - Cost in the short run (2) - Cost in the long run (2) - Marginal cost (2) - Average cost (1) ▪ Diferent market structure (8) <ul style="list-style-type: none"> - Perfect Competition (2)
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - Monopolistička konkurencija (2) - Oligopoly (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - Monopoly (2) - Monopolistic Competition (2) - Oligopoly (2)
<p>Cilj kursa: Upoznavanje studenata sa temeljnim ekonomskim pojmovima , zakonima i teorijama.</p>	<p>Course objective: Introduction students with basics economic terms, economic law and theory.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nastavne metode: Predavanja, vježbe (A) i konsultacije. 	<p>Teaching methods: Lectures, practice (A) and consultations.</p>
<p style="text-align: center;">Metode provjere znanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ispit je pismeni (test) i usmeni. Pismeni dio ispita je eliminatoran. Položen pismeni dio ispita važi jedan ispitni termin. • Ocjena ispita se formira na osnovu: angažovanosti na vježbama, rezultata na testovima, pristupnog i seminarskog rada, pismenog i usmenog dijela ispita. 	<p style="text-align: center;">Modes of evaluation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exam is written (test) and verbal. Written part of the exam is eliminating. Pass written part of exam is valid for one examination term. • Evaluation of exam is based on: accomplishment of practices, results of tests, entry and seminar paper, written and verbal parts of exam.
<p><i>Nastavno osoblje na predmetu:</i></p> <p>Dr. sci. Zijad Džafić, docent</p>	<p><i>Teaching staff:</i></p> <p>Ass. Prof. Zijad Džafić</p>
<p style="text-align: center;">Literatura/Literature:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kapić, R.: Mikroekonomija, Econ, Tuzla, 2002 2. Džafić, Z.: Mikroekonomija - zbirka riješenih zadataka, Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, 2006. 3. Pyndyck R., & Rubinfeld, D.: Mikroekonomija, peto izdanje, Mate, Zagreb, 2005. 4. Bakalar, J.: Mikroekonomija, HKD Napredak i Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2002. 5. Džafić, Z.: Preduzetnička ekonomija, Denfas, Tuzla, 2006. 6. Kontsoyiannis, A.: Moderna mikroekonomija, Mate, Zagreb,1996. 	

ENGLISKI JEZIK I

Godina studija: prva i druga

Fond časova: 180 (60 + 120)

- Predavanja: 1 časa sedmično

- Vježbe: 2 časova sedmično

OPŠTI JEZIK (I – I V semestar)

Nastava opšteg jezika kao preduslova za uspješnu nastavu engleskog jezika u funkciji struke teži usvajanju leksike i standardnih jezičnih struktura neophodnih za usmeno i pismeno komuniciranje u situacionim kontekstima opšteg jezika i okruženja, prije svega poslovnog čovjeka, čime se postiže uvođenje elemenata nastave jezika struke već u početnoj fazi učenja stranog jezika.

Nastavom su obuhvaćena sljedeća područja:

Uvod u izučavanje engleskog jezika kao međunarodnog sredstva komunikacije.

Osnove engleskog izgovora (glasovni sistem, artikulacija glasova, akcent, intonacija, osnovne karakteristike standardnih varijanti britansko- američkog izgovora

Osnove engleskog pravopisa, internacionalni fonetski alfabet, specifičnosti britansko-američkog pravopisa

Sistemizacija jezičnog gradiva kao sistema- pregled gramatike

PROGRAM VJEŽBI

Program vježbi proizlazi iz programa predavanja. Cilj im je osposobljavanje studenata da primijene stečeno znanje. To se postiže raznolikim tipovima vježbi, baziranih na kognitivnom pristupu usvajanja nastavnih sadržaja, usklađenih s obrazovnim profilom studenata.

OBLICI IZUČAVANJA

Na časovima predavanja obrazlaže se teorijska zasnovanost nastavnih jedinica u jezičnom sistemu, dok se na časovima vježbi uvježbavaju konkretni primjeri njihove zastupljenosti u govoru. Konsultacije kao oblik individualnog dopunskog rada sa studentima upotpunjuju proces usvajanja nastavnog gradiva.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završni ispiti polažu se u ispitnim rokovima utvrđenim statutom Fakulteta i to, nakon odslušanog četvrtog semestra ispit iz Opšteg engleskog jezika, a nakon odslušanog osmog semestra ispit iz Engleskog jezika u funkciji struke ekonomskih disciplina. Završni ispiti polažu se pismeno i usmeno.

LITERATURA:

1. Kursevi engleskog jezika LINGUAPHONE (s kasetama)
2. Normativna gramatika (bilo koje savremeno izdanje)
3. Peter Viney and Karen Viney: Grapevine Students book 1, 2, 3, Oxford English

FIZIČKO VASPITANJE

Godina studija: prva

Godišnji fond časova: 60 (0 + 60)

- Predavanja: 0 časova sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično

Studenti prve godine Ekonomskog fakulteta u Brčkom izvode nastavu fizičkog vaspitanja u vežbaćim grupama koje se formiraju po potrebi na početku školske godine.

Ciljevi fizičkog vaspitanja studenata su sljedeći:

Podmirenje osnovnih bio-psiho-socijalnih potreba studenata u području fizičke kulture;

Dalji razvoj i usavršavanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti studenata;

Pravilno shvatanje fizičke kulture u smislu povećanja interesovanja studenata za samostalno vežbanje;

Sprečavanje negativnih uticaja civilizacije kao i unapređivanje i čuvanje čovekove sredine u cilju povećanja radne i životne aktivnosti.

Pored ciljeva fizičkog vaspitanja, neophodno je istaći sledeće zadatke koje bi trebala da ima nastava fizičkog vaspitanja:

Upoznavanje sa zakonitostima rasta i razvoja primarnih antropoloških karakteristika;

Povećanje sposobnosti za sportsko stvaralaštvo nadarenih studenata;

Razvijanje specifičnih sposobnosti za bolje i efikasnije obavljanje određenih radnih sposobnosti prema zahtevima buduće profesije;

Sticanje znanja o uzročnicima bolesti i razvijanje pravilnih stavova prema zdravlju i bolestima kao i merama za čuvanje i unapređivanje zdravlja;

Razvijanje optimalnih preduslova za postizanje svesti o stvarnoj društvenoj i ekološkoj sredini, kao i pravilnom odnosu: čovek- priroda.

Na osnovu uporedne analize nastavnih planova i programa fizičkog vaspitanja na Univerzitetima u Republici Srpskoj možemo ukratko naznačiti samo neke osnovne karakteristike:

Osnovna koncepcija nastave je izbornog karaktera, to jest nastava nosi sportski karakter. Studenti se, sami ili pod rukovodstvom predavača fizičkog vaspitanja, opredeljuju za jednu od sportskih grana koja im se nudi.

Nastavni plan i program izborne nastave koncipiran je kao srednješkolski program preko kojeg se studentima predlažu sportske grane koje oni treba da biraju prema interesovanjima i poznavanju pojedinih sportova. Broj sportova za izbor je različit u pojedinim centrima, jer su i uslovi za izvođenje nastave različiti. Na Ekonomskom fakultetu u Brčkom program rada je specifičan zato što se nastava izvodi u sali Gimnazije "Vasa Pelagić"(obavezni deo za sve i rad u dve sportske igre po želji studenata).

Nastava se realizuje preko osnovnog oblika rada tj. časova fizičkog vaspitanja ali nažalost po sistemu "blok časova" odnosno jednom nedeljno u trajanju od 90 minuta. Zbog takve organizacije izuzetno će se teško realizovati i drugi oblici rada kao što su: praćenje i vrednovanje rada, krosemi, izleti, logorovanja, kursevi plivanja i smučanja, trening i takmičenja.

Bez obzira na nivo sportsko-tehničkog znanja, motoričkih sposobnosti, zdravstvenog stanja, interesovanja i motivacije, studenti su u najvećem broju "raspoređeni", preko predavača u vežbaće grupe. Te grupe su prema broju studenata velike i heterogene, što u procesu nastave čini mnoge teškoće.

Za studente koji nisu sposobni za praćenje nastave iz različitih razloga: zbog bolesti, ograničenih sposobnosti, rekonvalescenti, ispodprosečnih motoričkih sposobnosti sl. nisu organizovani posebni oblici rada što lišava jedan broj studenata sistematskog fizičkog vežbanja. Od ukupnog broja studenata postoji i 5 studenata oslobođenih nastave.

MAKROEKONOMSKA ANALIZA

Godina studija: druga

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Uvod i pojmovno određenje Makroekonomske analize. Definicija predmeta izučavanja. Metode. Osnovne etape razvoja Makroekonomske analize. Mjesto Makroekonomske analize u sistemu ekonomskih nauka. Kejnzijsko i monetarističko shvatanje ravnoteže. Mikroekonomska i makroekonomska analiza. Funkcija potrošnje. Dohodak i potrošnja. Paradoks štedljivosti. Raspodjela dohotka i bogatstva. Agregatna tražnja i proizvodnja. Ravnotežni nivo nacionalnog dohotka. Metod potrošnja plus investicije. Metod štednja – investicije. Multiplikator. Multiplikator u “zatvorenoj” privredi. Multiplikator u “otvorenoj” privredi. Akcelerator. Društveno računovodstvo. Ekonomske transakcije i njihovo grupisanje. Kružni tok privredne aktivnosti. Računi finansijskih tokova. Sistemi nacionalnih računa. Makroekonomski agregati. Model “injekcije – povlačenje”. Makroekonomski instrumenti i ciljevi. Kejnzijsko shvatanje ravnoteže. Određivanje kamata i nadnica. Efektivna tražnja. Monetarističko shvatanje ravnoteže. Obilježja monetarizma. Hipoteze o “permanentnom dohotku” i životnom ciklusu potrošnje. Kejnsov “apsolutni dohodak”. Fridmanov “permanentni dohodak”. Modiljanijev životni ciklus potrošnje. Empirijska utemeljenost monetarizma. Uspon makroekonomske analize. Kejnz naspram klasike. Revolucionarnost Kejnzove teorije. Monetaristička deregulacija tržišta. Makroekonomski modeli. IS – LM model. Pretpostavke IS – LM modela. IS kriva. LM kriva. Ravnoteža IS i LM krive. Neravnoteža u IS – LM modelu. Dinamika u IS – LM modelu. Ekonomska politika u IS – LM modelu. Filips – Okunov model. Filipsova kriva. Okunova kriva. IS – LM i Filips – Okunov model. Međuzavisnost IS – LM i Filips – Okunovog modela. Ekonomska politika u IS – LM i Filips – Okunovom modelu. Ograničenja Filipsove krive. AS – AD model. Struktura AS – AD modela. Ravnoteža u AS – AD modelu. Dinamika AS – AD modela. Putanje prilagođavanja u makroekonomskoj politici. Veza IS – LM i AS – AD modela. “Horizontalisti” i “vertikalisti”. Očekivanja u AS – AD modelu. Inflacija i nezaposlenost u makromodelima. Makroekonomska dinamika. Piguov i Kejnsov efekat. Tržište rada u kejnzijskom i monetarističkom modelu. Novac u makroekonomiji. Tražnja za novcem. Ponuda novca. Monetarna multiplikacija. Teorije novca. Investicije. Trošenje kapitala. Kamata. Investicije. Novčana iluzija. Kamata u Kejnzovom i monetarističkom modelu. Mehanizam novčane iluzije. Prirodna stopa nezaposlenosti. Teorema “budžetskog ograničenja”. Porezi, izdaci i budžet. Inflatorni porez. Finansiranje budžetskog deficita. Budžetski suficit i deficit. Makroekonomska politika. Rad u makroekonomskim modelima. Fleksibilno ili rigidno tržište rada. Model traganja za poslom. Opozovana politika dohodaka. Zaposlenost i zapošljavanje. Osnovni agregati. Tržište rada. Načela makroekonomske politike. “Švedska zastava”. Ekonomska pravila i diskreciona prava. Stabilizaciona politika. Nova klasična makroekonomska analiza. Nepotpune informacije i “Model obmanjivanja”. Nova klasična makroekonomska analiza i neefikasnost politike. Model realnih privrednih ciklusa. Novi kejnzijsanci. Obilježja škole. Kvantitetsko prilagođavanje i ravnoteža. Makroekonomska analiza “otvorene” privrede. Međunarodna makroekonomska koordinacija. Mandel – Flemingov model. Makromenadžment.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Dr Miomir Jakšić i dr Hamid Alibašić: Osnovi makroekonomske analize, Ekonomski fakultet, Brčko, 1998.
2. Dr Hamid Alibašić: Vodič kroz makroekonomsku analizu, Ekonomski fakultet, Brčko, 2000.

Dopunska:

1. Prof. dr Miomir Jakšić: Doktrine velikih ekonomista, Ekonomski fakultet, Beograd, 1997.
2. Dr Lazar Pejić i dr Miomir Jakšić: Principi makroekonomije, “Savremena administracija” i “Institut za ekonomska istraživanja”, Beograd, 1987.
3. Akademik dr Branislav Šoškić: Ekonomska misao i ekonomska politika, “Savremena administracija”, Beograd, 1989.

UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

Godina studija: druga

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično

Preduzeće, upravljanje i informacione potrebe. Osnovna obilježja preduzeća. Upravljanje i informacione potrebe. Računovodstvo, upravljačko računovodstvo i njegova informaciona uloga. Sistematika računovodstvenih informacija. Finansijsko računovodstvo: informaciona uloga, osnovna obilježja i instrumenti izvještavanja. Upravljačko računovodstvo: informaciona uloga, sadržina i razvoj. Upravljački računovođa: uloga, mjesto, certifikovanje i etički standardi. Troškovi, prihod i rezultat. Troškovi i njihovi činioci. Osnovne klasifikacije troškova. Ukupni, prosječni i marginalni troškovi. Troškovi po vrstama, mjestima i nosiocima troškova. Varijabilni, fiksni i mješoviti troškovi. Funkcionalno klasifikovanje troškova. Troškovi proizvoda i troškovi perioda. Direktni i indirektni troškovi. Prihod i cijene. Ukupni, prosječni i marginalni prihod. Cijene kao činilac prihoda. Ukupni, prosječni i marginalni dobitak. Osnove sistema obračuna troškova. Sistemi obračuna troškova kao osnova pogonskog obračuna (obračuna troškova i učinaka). Obračun troškova i učinaka (pogonski obračun) i njegova sadržina
Podjela sistema obračuna troškova. Osnove obračuna po stvarnim troškovima: suština, osnove metodologije i nedostaci. Osnove obračuna po standardnim troškovima: suština, osnove metodologije i prednosti. Osnove obračuna po standardnim varijabilnim troškovima (Direct Costing).

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Prof. dr Nikola Stevanović: Osnove upravljačkog računovodstva, Ekonomski fakultet, Beograd, 1998.
2. Prof. dr Nikola Stevanović: Sistemi obračuna troškova: obračun troškova i učinaka proizvodnog preduzeća, Ekonomski fakultet, Beograd, 1997.

STATISTIKA

Godina studija: druga

Godišnji fond časova 120 (60 +60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično

Pojam, definisanje, predmet i metod statistike. Osnovne statističke kategorije. Statistički skup. Statistička jedinica. Statistički podatak. Statističko obilježje. Deskriptivna statistika. Organizacija statističkog istraživanja. Pojam statističkog istraživanja. Plan statističkog istraživanja. Posmatranje i prikupljanje podataka. Grupisanje i sređivanje podataka. Statističke serije. Statističke tabele. Grafičko prikazivanje podataka. Deskriptivne statističke mjere. Srednje vrijednosti. Mjere varijacije. Analiza oblika serije distribucije frekvencija. Pojam i definisanje teorije vjerovatnoće. Događaj u teoriji vjerovatnoće. Vjerovatnoća događaja. Vrste vjerovatnoće. Slučajne promjenljive i rasporedi vjerovatnoće. Pojam slučajne promjenljive. Zakon vjerovatnoće. Funkcija rasporeda slučajne promjenljive. Očekivana vrijednost. Varijansa slučajne promjenljive. Pojam rasporeda slučajne promjenljive. Modeli prekidnih rasporeda vjerovatnoće. Modeli neprekidnih rasporeda vjerovatnoće. Uzorak i statistike uzorka. Pojam i vrste uzoraka. Način izbora uzoraka. Statistika uzorka. Raspored aritmetičkih sredina uzoraka. Raspored proporcija uzoraka. Statističko ocjenjivanje. Statističke ocjene parametara skupa. Interval povjerenja za ocjenu parametara skupa. Ocjena aritmetičke sredine osnovnog skupa. Ocjena proporcije osnovnog skupa. Testiranje statističkih hipoteza Postupak testiranja statističkih hipoteza. Nulta i alternativna hipoteza. Jednosmjerni i dvosmjerni statistički testovi. Testiranje hipoteze zasnovano na jednom uzorku. Testiranje hipoteze zasnovano na dva uzorka. Analiza varijanse. Analiza varijanse sa jednim faktorom varijabiliteta. χ^2 (Hi -kvadrat) test. χ^2 raspored. Pojam i vrste χ^2 testa. Karakteristike primjene χ^2 - kvadrat testa. Pojam i vrste indeksnih brojeva. Individualni indeksi. Grupni (agregatni) indeksi. Ekonomski pokazatelji dinamike. Analiza vremenskih serija. Dekompozicija vremenskih serija. Trend komponenta. Pojam i vrste trenda. Analiza sezonskih uticaja. Analiza cikličnih uticaja. Regresiona i korelaciona analiza. Regresiona analiza. Pojam regresije. Model proste linearne regresije. Ocjena parametara modela. Standardna greška regresije. Višestruki linearni regresioni model. Korelaciona analiza. Pojam korelacije. Prosta linearna korelacija. Koeficijent proste linearne korelacije. Višestruka linearna korelacija. Neparametarski metodi. Pojam neparometrijske statistike. Odnos parametarskih i neparametarskih metoda. Testiranje na osnovu jednog uzorka. Testiranje na osnovu dva uzorka. Mjere korelacije zasnovane na rangiranim podacima.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanja, konsultacije, vježbe i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja obavlja se pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA

Osnovna:

1. Žižić M., Lovrić M., Pavličić D. : Metodi statističke analize, Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd, 1997. godine.

Dopunska:

1. Blažić M., Dragović V.: Opšta statistika – osnovi i analiza, Savremena administracija, Beograd, 1991.
2. Dragović V., Pašalić B.: Osnovi statističke analize kroz primjere, Savremena administracija, Beograd, 1990.
3. Komić J.: Metodi statističke analize kroz primjere - zbirka zadataka-, KIZ "Centar", Beograd, 1996.

MARKETING

Godina studija: druga

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Pojava i razvoj marketing koncepta. Marketing kao poslovna filozofija, sistem i funkcija. Marketing kao poslovna filozofija. Marketing kao poslovni sistem. Marketing kao poslovna funkcija. Pojam i podjela tržišta. Tržište lične potrošnje. Opšte karakteristike tržišta lične potrošnje. Faktori potrošnje . Kupovina na tržištu lične potrošnje. Tržište proizvodno-uslužne potrošnje. Specifičnosti proizvodno-uslužnog tržišta. Proces i modeli kupovine na proizvodno-uslužnom tržištu. Istraživanje tržišta i MIS Proces istraživanja. Obrada podataka. Marketing informacioni sistem (MIS). Elementi marketinga. Proizvod. Koncept proizvoda u marketingu. Proizvodni program. Životni vijek proizvoda. Oblici politike proizvoda. Novi proizvod. Cijena. Cijena kao element marketinga. Metodi određivanja cijene. Politika cijena. Distribucija. Pojam i sadržina distribucije. Izbor kanala distribucije. Fizička distribucija. Promocija. Promocija kao elemenat marketinga. Lična prodaja kao oblik promocije. Unapređenje prodaje. Publicitet i odnosi sa javnošću kao oblik promocije. Privredna propaganda kao oblik promocije. Kombinovanje elemenata marketinga. Strategija marketinga. Pojam i svrha strategije marketinga. Varijante marketinških strategija i tržišna struktura. Strateški oblici konkurencije. Planiranje, organizovanje i kontrola marketinga. Planiranje marketinga. Organizovanje marketinga. Kontrola marketinga. Posebna područja marketinga. Međunarodni marketing. Marketing usluga. Marketing u drugim oblastima.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, vježbe, konsultacije, seminarki radovi i referati.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. M. Milisavljević, Marketing, Savremena administracija, Beograd, 1995.
2. R. Milanović, Osnovi marketinga, Svjetlost, Sarajevo, 1988.

Dopunska:

1. M. Stanić, Diferenciranje proizvoda kao strategija konkurencije, VŠST, Bijeljina, 1998.
2. M. Milisavljević, J. Todorović, Marketing strategija, Ekonomski fakultet, Beograd, 1995.

PROGRAMIRANJE

Godina studija: druga

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe : 2 časa sedmično

Osnove programiranja. Pojam i opis algoritma. Linijske strukture. Programski jezici. Simbolička imena. Konstante. Promenljive. Tipovi podataka. Struktura programa. Učitavanje i zapisivanje podataka. Aritmetički izrazi i naredbe. Naredbe dodjele. Pisanje, uređivanje, prevođenje, testiranje i čuvanje programa. Razgranate strukture. Relacioni izrazi. Naredbe grananja. Brojačke cikličke strukture. Naredba ciklusa. Struktura programa. Funkcije. Jednodimenzionalni i dvodimenzionalni nizovi. Sortiranje i pretraživanje. Rad sa bazama podataka. Programiranje u Visual Basic-u. Objektno koncipiran programski jezik. Programsko okruženje. linija menija i alatki. Paleta alatki i poslova. Prozori: Project, Form i Properties. Korisnički interfejs. Dizajniranje objekata. podešavanje svojstava. Kodiranje. Pokretanje i zatvaranje programa. Rad sa menijima i okvirima za dijalog. Naredbe selekcije i iteracije. If... Then. Select Case ...End Select. For... Next. Do (While, Until). Kolekcije i nizovi. Moduli i procedure. Obrada stringova i teksta. Kontrola Rich Textbox. Dodavanje slika i specijalnih efekata. Prikazivanje podataka i izvještaja. Rad sa bazama podataka. Prikaz, ažuriranje i brisanje. Kontrola FlexGrid. Postavljanje upita. Povezivanje sa drugim Microsoft-ovim aplikacijama. Povezivanje sa internetom. Upotreba Help-a i obrada grešaka.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA

Predavanja, konsultacije, vježbe i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završna provjera znanja obavlja se pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U okviru polaganja usmenog dijela ispita student ima obavezu da riješi praktičan problem primjenom računara.

LITERATURA

Osnovna:

Udžbenik u pripremi.

Dopunska:

1. Lazar L. Milićević, Stevan R. Stević, Lazar Radovanović, Programiranje i programski jezik **CLIPPER**, Ekonomski fakultet, Brčko, 1999.
2. Pavle Mogin, Struktura podataka i organizacija datoteka, MP **STYLOS**, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, 1996. godine
3. Priručnici za programiranje u **Visual Basic**-u i drugim programskim paketima.

MENADŽMENT

Godina studija: druga

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Menadžment - pojava i pojam. Pojmovno određivanje menadžmenta. Pojava i razvoj menadžmenta. Uloge menadžmenta. Koncepti i modeli uloge menadžmenta. Vrste i karakteristike uloge menadžmenta. Istorijat proučavanja menadžmenta. Klasična teorija menadžmenta. Neoklasična teorija menadžmenta. Savremena teorija menadžmenta. Organizacija menadžmenta u poslovnim sistemima. Osnovne karakteristike poslovnih sistema. Upravljački sistem kao podsistem poslovnog sistema. Menadžment kao podsistem upravljačkog sistema. Menadžment kao sistem. Regulisanje formiranja, funkcionisanja i razvoja. Karakteristike procesa rada menadžera. Planiranje. Organizovanje. Komuniciranje. Stimulisanje. Koordinisanje. Kontrolisanje. Stilovi ponašanja menadžera. Autorski stil. Demokratski stil. Liberalni stil. Mješoviti stilovi. Vođstvo (*leadreship*). Preduzetnički menadžment. Unapređenje kvaliteta rada menadžera. Operativni plan rada. Racionalno korišćenje vremena. Uspješne komunikacije. Rad uz pomoć računara. Karakteristike ličnosti menadžera. Osobine, znanja i sposobnosti menadžera. Usavršavanje i razvoj menadžera. Ocjenjivanje menadžera. Menadžment u budućnosti. Evolucija menadžmenta kao nužnost.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i slično.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA

Osnovna:

1. Wojch D., Vrend D., Menadžment, Grmeč, Beograd, 1994.
2. Grupa autora, Menadžment, Ekonomski fakultet, Subotica, 1994.

Dopunska:

1. Mašić, B., Lončarević, R., Menadžment, Ekonomski fakultet, Banja Luka, 1997.

FINANSIJE

Godina studija: druga

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Pojam i suština finansija. Istorijski razvoj finansija. Finansije kao naučna disciplina. Raspodjela društvenog proizvoda i nacionalnog dohotka kroz finansijski sistem. Klasične “neutralne” i savremene funkcionalne finansije. Pojam, suština i funkcije novca. Kupovna moć novca. Novčani sistemi: a) Sistem metalističkog važenja. b) Sistem slobodnog važenja. Savremeni novac. Novčanica ili banknota. Papirni novac. Savremeni depozitni ili bankarski novac. Teorijska shvatanja potrebne količine novca u opticaju. Primarna emisija novca. Mehanizam emisije i poništavanje novčane mase. Proces kreiranja depozitnog novca. Određivanje potrebne količine novca u opticaju u savremenim uslovima. Optimalna novčana masa i savremeni sistem. Ukupna novčana masa. Monetarna politika i platno-bilansna ravnoteža. Monetarna politika i brzina novčanog optičaja. Varijabilnost brzine optičaja novca. Brzina optičaja novca po sektorima. Faktori optičaja novca i njen odraz na efikasnost monetarne politike. Pojam kredita i njegove karakteristike. Funkcije i uloga kredita. Izvori kredita – sredstava. Vrste kredita. Subjekti monetarnih finansija. Banke. Berze. Inflacija i deflacija kao monetarne pojave. Teorija monetarno – kreditne politike. Uloga i ciljevi monetarno – kreditne politike. Monetarno – kreditna politika, recesija i nezaposlenost. Monetarno – kreditna politika i inflacija. Monetarno – kreditna politika i duboka privredna depresija. Ravnoteža na robnom i novčanom tržištu. Djelovanje monetarne politike na robna i novčana tržišta. Međunarodni monetarni odnosi. Teorija javnih rashoda. Redovni javni prihodi. Neredovni javni prihodi i javni kredit. Sredstva od državne imovine i vanrednih poreza. Papirni novac kao instrument finansiranja. Teorijski karakter javnog kredita. Klasifikacija državnih zajmova i dugova. Tehnika državnih zajmova. Emisija, konverzija i amortizacija zajmova. Budžet. Pojam i istorijski razvoj budžeta. Normativna teorija budžetskih načela. Sastavljanje, izvršenje i kontrola budžeta.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i slično.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA

Osnovna:

1. Dr Milutin Ćirović, Monetarna ekonomija, Ekonomski fakultet Beograd, 1998.

Dopunska:

1. Dr Slobodan Komazec, dr Žarko Ristić, dr Slobodan Vučićević, Finansijska ekonomija, “Savremena administracija”, Beograd, 1993.

2. Radomir Stevanović, Isidor Izrael, Finansije, “Savremena administracija”, Beograd, 1974.

3. Jovan Lovčević, Institucije javnih finansija, “Novinsko – izdavačka ustanova”, “Službeni list SRJ” Beograd, 1997.

MEĐUNARODNI MARKETING

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanje: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Međunarodno okruženje. Imperativ međunarodnog marketinga. Međunarodne trgovinske institucije. Kulturno okruženje. Ekonomsko okruženje. Finansijsko okruženje. Međunarodna politika i pravni ambijent. Aktivnosti međunarodnog marketinga. Istraživanje međunarodnih tržišta. Eksportni proces. Prilagođavanje proizvoda. Strategije obrazovanja izvoznih cijena. Međunarodne komunikacije. Strategije kanala i distribucije. Licenciranje, franšizing i izvozni posrednici. Globalni marketing menadžment. Globalno stratejsko planiranje. Globalna tržišna ekspanzija. Upravljanje proizvodom i markom. Uslužni marketing. Logistika. Marketing organizacija, implementacija i kontrola.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

1. Rakita, B. (1998), Međunarodni marketing, Ekonomski fakultet, Beograd
2. Ljubojević, Č. (1998), Menadžment i marketing usluga, Stylos, Novi Sad.

Dopunska:

1. Czinkota, R. M. and Ronkainen, A. I. (1997), International Marketing, Dryden Press.
2. Keegan, J. W. (1998), Global Marketing management, Prentice Hall.
3. Ambler, T. and Styles, C. (2000), The Silk Road to International Marketing, Financial Times, Prentice Hall.

MEĐUNARODNA EKONOMIJA

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja : 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Međunarodna ekonomija - istorijska perspektiva. Devet pojava u međunarodnoj ekonomiji. Međunarodne institucije poslije drugog svjetskog rata. Komparativne prednosti i dobit od trgovine. Moderna trgovinska teorija. Teorija carina i kvota. Carinska politika. Industrijska politika i komparativna prednost. Trgovina i bilans. Kursevi valuta i sistem kurseva. Međunarodne ekonomske integracije. Evropska unija - mnogo tržišta u jednom. Ekonomska integracija u Sjevernoj Americi. SAD i Japan - intenziviranje veza između dva sistema. Trgovinske i političke reforme u Latinskoj Americi. Integraciono-ekonomski aspekti razvoja (rasta) Jugoistočne Azije. Ekonomska integracija i bivše socijalističke zemlje.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

1. M. Bodiroža, Đ. Acin, Međunarodna ekonomija, Ekonomski fakultet, Brčko, 2000.

Dopunska:

1. LJ. Adarmović, Međunarodni ekonomski odnosi - savremene tendencije, Institut za ekonomska istraživanja, Savremena administracija, Beograd, 1984.
2. Babić, Mate, Međunarodna ekonomija, Mate, Zagreb, 1996.
3. Kovačević, Stevo, Evropska ekonomska zajednica i svjetska trgovina, Naučna knjiga, Beograd, 1991.
4. Kovačević, Mladen, Faktori konkurentnosti jugoslovenskog izvoza, PFV Ekonomika, Beograd, 1973.
5. Kindleberger, P. Charles, International Economics, Richard D. Irwin Inc. Homewood, Illinois, 1968

PORESKI SISTEM I POLITIKA

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Istorijski prikaz nastanka i razvoja poreskog sistema. Osnovni ciljevi poreza. Poreska sposobnost. Teorije opravdanja poreza. Granice poreza. Poreska terminologija. Fiskalni odnosi u našoj zemlji. Akcize. Carine. Carinski sistem. Carinski zakon. Carinska tarifa. Klasifikacija poreza. Tradicionalne podjele poreza. Single Tax System ili poreski pluralizam. Naučne sistematizacije poreza. Sistemi poreza velikih zemalja. Poreska načela. Finansijsko načelo. Ekonomsko načelo. Socijalno-političko načelo. Administrativna poreska načela. Efekti poreza. Ekonomsko-socijalne reperkusije poreza. Efekti prije oporezivanja. Signalna djestva poreza. Efekti poslije oporezivanja. Prevaljivanje poreza. Posljedice incidence. Višestruko oporezivanje. Kumuliranje poreza i nadoporezivanje. Dvostruko oporezivanje. Elementi oporezivanja u našoj zemlji. Predmet oporezivanja. Poreski obveznik. Poreske osnovice i poreska stopa. Porez na dodatnu vrijednost (PDV). Međunarodno iskustvo sa uvođenjem i primjenom PDV. Harmonizacija PDV u zemljama članicama EZ. Uvođenje PDV u zemljama u tranziciji. Tzv. negativni porezi i indikatori fiskalne redistribucije. Poreska politika i njen uticaj na uslove privređivanja, konkurenciju i jedinstveno tržište. Uticaj poreske politike na potrošnju i cijene. Efekti poreske politike na životni i društveni standard. Poreska razvojna politika i njen uticaj na razvoj preduzeća. Uticaj poreske politike na privredni i društveni razvoj dotične zemlje. Efekti poreske politike na spoljnotrgovinski platni bilans - eksterni ekvilibrijum. Poreska politika i privredni rast - globalni i strukturni razvoj.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

1. Ž. Ristić, LJ. Borota, Poreske strukture, ABC Glas, Beograd, 1994.
2. Dr. Dejan Popović, Gordana Ilić - Popov, Ekonomija oporezivanja i poresko pravo, Beograd, 1996 i novije izdanje.

Dopunska:

1. Dr Dieter Brümmerhoff, Sveučilište u Essen-u i sveučilište u Rostock-u, Mate d.o.o., Zagreb, 2000.
2. Dr Aleksa Milojević i dr Milivoje Trkulja, Javne finansije, Srpsko Sarajevo, 2000.

UPRAVLJANJE POSLOVNIM PROCESIMA

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Preduzeće kao organizacija ljudi, sredstava i tehnologije. Misija i ciljevi preduzeća. Zahtjevi efektivnosti i efikasnosti u poslovanju preduzeća. Planski pristup identifikovanju i razvijanju korpusa aktivnosti preduzeća. Koncept lanca vrijednosti i upravljanje za potrebe postizanja konkurentskih prednosti. Primarne i aktivnosti za podršku. Kreiranje strategijskog miksa poslovnih funkcija u upravljanju savremenim preduzećem. Upravljanje zasnovano na vrijednosti. Ciklusi stvaranja i realizovanja vrijednosti. Uticaj alijansi i partnerstva na lokaciju i upravljanje poslovnim procesima u savremenim preduzećima. Izazovi i sadržina reinženjeringa poslovnih procesa savremene korporacije i menadžmenta. Učeća organizacija. Problemi i principi koordinacije poslovnih aktivnosti. Implikacija savremenih procesa restrukturiranja preduzeća na upravljanje poslovnim procesima. Elementi informacionog sistema za upravljanje poslovnim procesima.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

Udžbenik u pripremi.

Dopunska:

1. J. Todorović, D. Đuričin i S. Janošević, Strategijski menadžment, IZIT, Beograd, 2000.
2. M. Hammer and J. Champi, Reengineering the Corporation, Harper Collins, New York, 1993.
3. Deloitte and Touche Consulting/Braxton Associates, Vakle Based Management Programmes Overview, London, 1996.
4. M. Porter, Competitive Advantage, Free press, New York, 1985.

ENGLISKI JEZIK II

Godina studija: treća i četvrta

Fond časova: 180 (60 + 120)

- Predavanja: 1 časa sedmično

- Vježbe: 2 časova sedmično

JEZIK U FUNKCIJI STRUKE EKONOMSKIH DISCIPLINA (V – VIII semestar)

Nastava jezika u funkciji struke nadograđuje se na nastavu opšteg jezika, s prioritetima diktiranim specifičnim potrebama struke.

Nastavom su obuhvaćena sljedeća područja:

Uvod u izučavanje jezika ekonomije (posebno poslovnog jezika)

Jezik ekonomske teorije obrađen na autentičnim tekstovima britansko- američkih autora.

Osnovne činjenice o privredi USA i UK

Jezik ekonomske prakse, posebno poslovnih kontakata: pismeni (poslovna korespondencija) i usmeni (poslovni razgovori).

Stručna leksika (termini i terminologizovani izrazi), najčešće kolokacije u jeziku ekonomije, internacionalni izrazi.

Gramatičke strukture specifične za jezik ekonomije (nominalne konstrukcije, pasivne konstrukcije *etc.*).

PROGRAM VJEŽBI

Program vježbi proizlazi iz programa predavanja. Cilj im je osposobljavanje studenata da primijene stečeno znanje. To se postiže raznolikim tipovima vježbi, baziranih na kognitivnom pristupu usvajanja nastavnih sadržaja, usklađenih s obrazovnim profilom studenata.

OBLICI IZUČAVANJA

Na časovima predavanja obrazlaže se teorijska zasnovanost nastavnih jedinica u jezičnom sistemu, dok se na časovima vježbi uvježbavaju konkretni primjeri njihove zastupljenosti u govoru. Konsultacije kao oblik individualnog dopunskog rada sa studentima upotpunjuju proces usvajanja nastavnog gradiva.

NAČIN PROVJERE ZNANJA

Završni ispiti polažu se u ispitnim rokovima utvrđenim statutom Fakulteta i to, nakon odslušanog četvrtog semestra ispit iz Opšteg engleskog jezika, a nakon odslušanog osmog semestra ispit iz Engleskog jezika u funkciji struke ekonomskih disciplina. Završni ispiti polažu se pismeno i usmeno.

LITERATURA:

1. Tom Mc Arthur: A Rapid Course in English for Students of Economis, Oxford University Press, 1996.
2. P. Brown J. Allison: Business Partners, Language Teaching Publications, London, 1993.
3. M. Benford: Ways to Business, Max Hueber Verlag, Müncher, 1996.
4. Bizovcar - Spegel - Vesnaver: English Business Letters, Izobraževalni center za tuje jezike, 1985.
5. Svetlana Todorović: Poslovna prepiska na engleskom jeziku, Savremena administracija, Beograd, 1991.

UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja : 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Čovjek u sistemu organizacije rada. Različita shvatanja čovjeka i ljudskog rada. Različiti aspekti ljudskog rada. Različita shvatanja o motivacionim shvatanjima. Kadrovski proces oraganizacije i upravljanje njenim razvojem. Pojam. Osnovne karakteristike. Ciljevi kadrovskeg procesa. Povezanost kadrovskeg procesa sa okruženjem. Upravljanje kadrovskim razvojem. Planiranje kadrova. Cilj i značaj poslovne politike i plana kadrova. Međuzavisnost različitih planova razvoja i kadrovske politike. Investiciona politika kao osnova za plan kadrova. Metodologija planiranja obrazovne i profesionalne strukture kadrova. Metode i tehnike planiranja kadrova. Kadrovska politika. Vršioi i kriterijumi kadrovske politike. Izbor kadrova. Korišćenje kadrova. Motivacija. Obnavljanje. Napredovanje. Informisanje. Zaštita na radu. Fluktuacija. Racionalizacija procesa rada. Kadrovi i produktivnost. Stepem umješnosti kadrova. Uticaj naučno-tehničkog progresna na produktivnost. Metode i tehnike povećanja produktivnosti. Radni apsentizam. Mjere stabilizacije. Sistem vrednovanja rada. Osnove stimulativnog sistema vrednovanja rada. Principi i kriterijumi. Sistemi stimulativnog plaćanja. Metode i tehnike vrednovanja. Vrednovanje i nagrađivanje rada rukovodnih kadrova. Sistem ocjenjivanja uspješnosti. Inovacija oblika organizacije kao polazište za promociju kadrova. Strategija planiranja promocije kadrova. Metodologija i tehnologija ocjenjivanja sposobnosti kadrova. Sistem praćenja razvoja i promocija kadrova. Informatizacija sistema praćenja i promocije kadrova. Radna sredina i njen uticaj na proizvodnu sposobnost rada. Pojam i faktori radne sredine. Fizički i društveni uslovi radne sredine. Formalni i neformalni ljudski odnosi. Radno vrijeme. Informacioni sistemi upravljanja kadrovima. oblici organizovanja informacionog sistema. Struktura i sadržaj osnovnih datoteka . Struktura osnovnih izvještaja. Periodi informisanja.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

1. Perović, M.: Planiranje kadrova, Privredni pregled, Beograd, 1989.
2. Brekić, J.: Razvoj i planiranje kadrova, Globus, Zagreb, 1990.

Dopunska:

1. Marjanović, S.: Kadrovska politika, Informator, Zagreb, 1975.

PREDUZETNIŠTVO

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Uslovi nastanka i razvoja preduzetništva. Postanak preduzetništva. Preduzetništvo-razvojni koncept. Interno-preduzetništvo- razvoj internog preduzetništva u korporacijama. Preduzetničke perspektive. Razumijevanje individualnih preduzetničkih perspektiva. Razvoj kreativnosti i razumijevanje inovacije. Izazovi etičke i socijalne odgovornosti preduzetnika. Modeliranje preduzetničkog plana. Procena okruženja: priprema za novi poduhvat. Istraživanje tržišta u funkciji inicijalizacije preduzetničkog poduhvata. Modeliranje integralnog poslovnog plana. Finansijske pretpostavke preduzetničkog poduhvata. Inicijalizacija preduzetničkog poduhvata. Procjena i ocjena preduzetničkih šansi. Izbor legalne forme poslovanja. Rast i razvoj preduzetničkog poduhvata. Strategijsko planiranje za novi poduhvat. Upravljanje rastom i razvojem preduzetničkog poduhvata. Međunarodno poslovanje.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

1. Vukmirović, N., Savremeno preduzetništvo, Zagreb, 1994.
2. Stanković, F. i Vukmirović, N., Preduzetništvo, Matica srpska, Novi Sad, 1995.

Допунска:

UPRAVLJANJE ORGANIZACIONOM STRUKTUROM PREDUZEĆA

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično

Pojava nauke o organizaciji. Karakteristike nauke o organizaciji. Primjena nauke o organizaciji. Organizacija kao organizam. Organizacija kao birokratska tvorevina. Organizacija kao socijalni sistem. Organizacija kao radna cjelina. Organizacija kao djelatnost (proces organizovanja). Integralno shvatanje i proučavanje organizacije. Svrsishodnost organizacije. Pojam, značaj i utvrđivanje ciljeva organizacije. Principi utvrđivanja ciljeva organizacije. Klasifikacija ciljeva organizacije. Osnovni, parcijalni i individualni ciljevi organizacije. Povezivanje ljudi i njihove interakcije u organizaciji. Modeliranje i djelovanje organizacije. Trajnost funkcionisanja organizacije. Racionalnost organizacije. Dinamičnost organizacije. Pregled i sistematizacija teorija o organizaciji. Tradicionalne teorije. Savremene teorije i pristupi. Pristup organizaciji kao sistemu. Pojam sistema. Struktura i dinamika sistema. Funkcionisanje sistema. Organizacioni sistemi. Principi i ciljevi organizacionog sistema. Entropija organizacionog sistema. Upravljanje organizacionim sistemima. Upravljački podsistem organizacionog sistema. Definisane mjesta i oblasti odlučivanja. Utvrđivanje informacionih potreba. Izgradnja komunikacija. Definisane organizacione strukture. Formalna i neformalna organizaciona struktura. Karakteristike formalne organizacione strukture. Suština neformalne organizacione strukture. Kvalitet i funkcionalnost organizacione strukture. Divergentnost organizacione strukture. Modeli organizacionih struktura. Tradicionalni koncept organizacione strukture. Savremeni modeli organizacione strukture. Funkcionalni model. Divizion model. Matrični model. Inovativni model. Faktori organizacione strukture. Međuzavisnost strategije i strukture. Definisane informacione tehnologije. Uticaj informacione tehnologije na pojedine dijelove organizacije. Implikacije informacione tehnologije na organizaciju preduzeća. Nove organizacione strukture. Organizacija bez granica. Lanac vrijednosti (Value Chain) – osnov korporativne arhitekture. Modularna organizacija. Virtuelna organizacija. Barrier-free organizacija. Organizovanje – menadžment funkcija i menadžerska aktivnost. Faze razvoja organizacije – organizacione strukture. Teškoće u promjenama strukture organizacije. Odnos naših menadžera prema organizaciji- organizacionoj strukturi.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Stefanović, Ž. et al.: Organizacija preduzeća – teorije, strukture, ponašanje, razvoj, Ekonomski fakultet, Beograd, 1995.
2. Janićijević, N.: Strategijsko upravljanje i organizaciona struktura, Ekonomski fakultet, Beograd, 1990.

Dopunska:

1. Kostić, Ž.: Osnovi organizacije preduzeća, Savremena administracija, Beograd, 1990
2. Petković, M.: Organizaciono ponašanje – nova korporativna organizacija, Ekonomski fakultet, Beograd, 1996.
3. Mintzberg, H.: *The Structuring of Organization*, Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, 1979.
4. Morgan, G.: *Creative Organization Theory*, Sage Publications Inc. California, 1989.
5. Mullins, L.: *Management and Organizational Behavior*, Pitman Publishing, London, 1985.
6. Ansoff, I.: *Implanting Strategic Management*, Prentice Hall Inc. New York, 1984.

POSLOVNE FINANSIJE

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 120 (60 +60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično

Finansijska funkcija. Uloga i zadaci finansijske funkcije. Odnos finansijske funkcije i drugih funkcija. Načela i faktori organizacije finansijske funkcije. Organizacija finansijske funkcije. Finansijska politika i pravila finansiranja. Cilj finansijske funkcije. Načela finansijske funkcije. Vertikalna i horizontalna pravila finansiranja. Likvidnost i politika likvidnosti. Finansijsko tržište i finansiranje. Tržište novca i tržište kapitala. Kratkoročni i dugoročni vrijednosni papiri. Samofinansiranje. Kreditiranje. Finansiranje iz uloga trećeg lica. Specifični oblici finansiranja. Finansijsko planiranje. Planski bilans stanja. Plan novčanih tokova. Planski bilans uspjeha. Planiranje potrebnog obima prodaje za ostvarenje neutralnog finansijskog rezultata, minimalne i maksimalne akumulacije. Poslovni, finansijski i ukupni rizik (leveridž) ostvarenja finansijskog rezultata. Planiranje dugoročnih ulaganja i finansijska ocjena efikasnosti ulaganja. Finansijska strategija i taktika. Finansijska strategija i taktika sredstava. Finansijska strategija i taktika izvora finansiranja. Finansijska strategija i taktika raspodjele neto dobiti. Finansijska konsolidacija i sanacija. Finansijska analiza. Procjena finansijske konsolidacije i sanacije. Mjere za ostvarenje finansijske konsolidacije i sanacije.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, vježbe, konsultacije, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Rodić J. Marković I.: "Poslovne finansije sa programom finansijske konsolidacije", "Savremena administracija" Beograd, 1986.
2. Rodić J. : "Poslovne finansije", "Ekonomika", Beograd, 1991.

Dopunska:

1. Krasulja D. "Poslovne finansije", Ekonomski fakultet Beograd, Beograd, 1989.
2. Jurković P. : "Poslovne finansije", "Narodne novine", Zagreb, 1983.
3. Ristić Ž., Ljutić B.: "Finansije preduzeća", "Privredni pregled", Beograd, 1990.
4. Handžeković M.: "Vrijednosni papiri i njihovo tržište", Institut za javne finansije, Zagreb, 1990.
5. Grupa autora: Priručnik za planiranje investicionih projekata, Udruženje banaka Jugoslavije i Ekonomski institut Zagreb, 1981.

RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 čas sedmično.

Opšta pitanja obračuna troškova i učinaka proizvodnog preduzeća. Osnovna obilježja, poslovanje i organizaciona struktura proizvodnog preduzeća. Obračun troškova i učinaka kao dio računovodstva proizvodnog preduzeća. Učinci proizvodnog preduzeća. Troškovi proizvodnog preduzeća. Pregled sistema obračuna troškova. Sistem obračuna po stvarnim troškovima. Obračun vrsta troškova. Obračun mjesta troškova. Zbirni obračun nosilaca troškova. Pogonski obračunski list (POL). Kalkulacija (jedinični obračun nosilaca troškova). Nedostaci obračuna po stvarnim troškovima. sistem obračuna po standardnim troškovima. Pripreme za standardizovanje troškova i obračun po standardnim troškovima. Standardizovanje troškova. Primjena standardnih troškova u pogonskom obračunu. Sistem obračuna po standardnim varijabilnim troškovima. Specifičnosti sistema obračuna po standardnim varijabilnim troškovima. Primjena sistema obračuna po standardnim varijabilnim troškovima. Kratkoročni obračun rezultata. Mjesto i uloga kratkoročnog obračuna rezultata. Metode kratkoročnog obračuna rezultata. Raščlanjivanje kratkoročnog rezultata.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Prof. dr Nikola Stevanović: Sistemi obračuna troškova: Obračun troškova i učinaka proizvodnog preduzeća, Ekonomski fakultet, Beograd, 1997.

Dopunska:

1. Prof. dr Nikola Stevanović: Osnove upravljačkog računovodstva, Ekonomski fakultet, Beograd, 1998.

RAČUNOVODSTVO ZA PREDUZETNIKE

Godina studija: treća

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 čas sedmično.

Opšta pitanja preduzetničkog računovodstva. Preduzetništvo i preduzetnik. Poslovni entitet kao izraz realizacije preduzetničke ideje. Pojam poslovnog entiteta. Vrste poslovnih entiteta. Pravni status poslovnog entiteta Računovodstvo poslovnog entiteta – opšta pitanja. Sadržina računovodstva. Predmet računovodstvenog obuhvatanja i izvještavanja. Značaj računovodstvenih informacija za preduzetništvo i preduzetnika. Posebna pitanja računovodstva u društvima lica. Poslovno-finansijska i organizaciona svojstva društva kapitala. Osnivanje društva kapitala. Metode osnivanja. Postupak osnivanja društva kapitala. Bilans osnivanja društva kapitala. Registrovanje društva kapitala. Poslovanje društva kapitala. Računovodstveno obuhvatanje poslovanja društva kapitala. Vrste poslovnih knjiga. Otvaranje poslovnih knjiga na bazi bilansa osnivanja. Obuhvatanje poslovno-finansijskih procesa: glavni tokovi. Obaveze zaključivanja poslovnih knjiga i podnošenje godišnjih izvještaja. Priprema i podnošenje poreskog bilansa. Operacije sa rezultatom preduzeća (dividende, participacije menadžera i zaposlenih, rezerve, neraspoređena dobit, gubitak i njegovo pokriće). Posebna pitanja računovodstva u društvima lica (partnerstvo). Poslovno-finansijska i organizaciona svojstva društva lica. Osnivanje društva lica. Metode i postupci osnivanja društva lica. Bilans osnivanja društva lica. Registracija društva lica. Računovodstveno obuhvatanje društva lica. Poslovne knjige, njihovo vođenje, zaključivanje i godišnji izvještaji. Priprema i podnošenje poreskog bilansa. Operacije sa rezultatom društva (podjela ostatka dobitka, pokriće gubitka). Računovodstvo preduzetničkih radnji. Preduzetnička radnja kao vid preduzetničke ideje. Pojam preduzetničke radnje. Osnivanje i registracija. Poslovanje. Izbor sistema knjigovodstva. Dvojno knjigovodstvo. Prosto knjigovodstvo. Poslovne knjige preduzetničke radnje, njihovo vođenje, zaključivanje i godišnji izvještaji po sistemu dvojnog knjigovodstva. Poslovne knjige preduzetničke radnje, njihovo vođenje, zaključivanje i godišnji izvještaji po sistemu prostog knjigovodstva. Propisi o prostom knjigovodstvu. Poslovne knjige po sistemu prostog knjigovodstva. Poslovne knjige po Zakonu o porezu na dohodak građana. Poslovne knjige po Zakonu o trgovini. Poslovne knjige po Zakonu o akcizama i porezu na promet. Zaključivanje poslovnih knjiga po sistemu prostog knjigovodstva, podnošenje godišnjih izvještaja, Kontrola, utvrđivanje i naplata javnih prihoda. Primjeri knjiženja po sistemu prostog knjigovodstva.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja pismeno i usmeno. Položen pismeni dio ispita važi tekuću školsku godinu. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Udžbenik u pripremi.

TEORIJA I ANALIZA BILANSA

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično.

Pojam bilansa. Sadržina bilansa. Vrste bilansa. Bilansne teorije. Statističko shvatanje bilansa. Dinamičko shvatanje bilansa. Organsko shvatanje bilansa. Bilansna načela. Opšta načela urednog knjigovodstva i bilansiranja. Modificirajuća načela. Dopunska načela. Politika bilansa. Latentne rezerve i skriveni gubici. Analiza finansijske situacije preduzeća. Pojam i determinante finansijske situacije. Analiza finansijske strukture. Analiza zarađivačke sposobnosti preduzeća. Analiza raspodjele. Analiza osnovnih sredstava. Analiza randmana osnovnih sredstava. Analiza veličine, starosti i strukture osnovnih sredstava. Analiza korišćenja kapaciteta. Analiza materijala. Analiza kadrova. Analiza unutrašnjih rezervi preduzeća.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanja, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Prof. dr Slobodan Vidaković: "Vreme bilansa", Poslovna škola "Megatrend", Beograd, 20__.

Dopunska:

1. Prof. dr Jovan Ranković "Teorija i analiza bilansa", Ekonomski fakultet, Beograd, 1981.

2. Prof. dr Jovan Rodić, "Teorija i analiza bilansa", "Ekonomika", Beograd, 1991.

REVIZIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično.

Pojam, uloga i zadaci revizije. Elementi teorije revizije. Profesionalna etika revizije. Materijalnost i rizik u reviziji. Dokazi u reviziji. Procedure revizije. Postupak revizije. Ocjena internih kontrolnih struktura. Revizorsko uzorkovanje. Kontrolni i pomoćni testovi u reviziji. Završna revizija. Kompletiranje revizije. Revizijski izvještaji.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

Literatura:

Osnovna:

1. M. Andrić: Revizija računovodstvenih iskaza, Ekonomski fakultet, Subotica, 1996.
2. S. Martić: Kontrola i revizija, Ekonomski fakultet, Beograd, 1989.

Dopunska:

1. M. Andrić, S. Ljubosavljević, V. Cvetković i B. Krsmanović: Revizija – pojmovi, standardi, propisi i pitanja, Ekonomski fakultet, Subotica, 1997.

RAČUNOVODSTVENI INFORMACIONI SISTEMI

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 120 (60 + 60)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 2 časa sedmično.

Kontrola, organizacija i računovodstveni IS. Poslovni IS. Upravljački aspekt računovodstva. Organizacija kao sistem. Uticaj računara na RIS. Informacija, organizacija i kontrola. Tehnologija obrade podataka. Tehnička osnova računara (hardver). Programska osnova računara (softver). Tipovi i sistemi obrade podataka. Telekomunikacione osnove računarskih sistema (hardver). Računovodstveni informacioni podsistem i elektronska razmjena podataka u platnom prometu. Razvoj informacionih sistema. Analiza informatičkih potreba. Organizovanje aktivnosti razvoja informacionih sistema. Učešće korisnika u razvoju informacionog sistema. Projektovanje i implementacija IS. Mikroorganizaciono strukturiranje računovodstvene i finansijske funkcije u uslovima primjene računara. Mjesto informatičke funkcije u organizacionoj strukturi preduzeća. Principi za mikroorganizaciono strukturiranje. Računovodstvena i finansijska funkcija u uslovima korišćenja računara. Komponente RIS-a. Finansijsko knjigovodstvo. Kupci. Dobavljači. Knjigovodstvo osnovnih sredstava. Materijalno knjigovodstvo. Knjigovodstvo gotovih proizvoda. Pogonsko knjigovodstvo. Obračun plata. Obrada računovodstvenih podataka. Računovodstveni softver. Obrada podataka u finansijskom knjigovodstvu. Obrada podataka u analitičkom knjigovodstvu kupaca. Obrada podataka u analitičkom knjigovodstvu osnovnih sredstava. Obrada podataka u materijalnom knjigovodstvu. Obrada podataka u pogonskom knjigovodstvu. Funkcionisanje računovodstva u uslovima računarske obrade podataka. Prikupljanje, kontrola i obrada dokumentacije. Kontiranje, knjiženje i arhiviranje. Zaštita podataka. Računari u računovodstvenom planiranju i analizi. Računovodstveno planiranje, analiza i modeliranje. Računovodstveni model - karakteristike, konstituisanje i primjena. Vrste računovodstvenih modela. Tretiranje neizvjesnosti u računovodstvenim modelima. Računovodstveni modeli i savremene tendencije u razvoju IS. Konstituisanje modela računovodstvenog planiranja (RAPLAN). Iskustva u korišćenju računara u računovodstvu.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja pismeno i usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA:

Osnovna:

1. Hanić, H., Poznanić, V., Stanišić, M., Stankić, R.: Računari u računovodstvu - računovodstveni informacioni sistemi, Ekonomski fakultet, Beograd, 1996.

Dopunska:

1. Hall, James A.: Accounting Information Systems, West Publishing Company, St. Paul, 1995.

MEĐUNARODNE FINANSIJSKE INSTITUCIJE

Godina studija: četvrta

Godišnji fond časova: 90 (60 + 30)

- Predavanja: 2 časa sedmično

- Vježbe: 1 časa sedmično.

Međunarodne finansije. Definicija, razvoj i značaj. Razlika između međunarodnih ekonomskih odnosa i međunarodnih finansijskih transakcija. Devizni sistem. Pojam i teorije o deviznom kursu. Promjene deviznog kursa. Vrste deviznih kurseva. Konvertibilnost. Devalvacija. Devizna kontrola. Monetarne rezerve. Devizno tržište. Pravilno ukršteni i nepravilno ukršteni devizni kursevi i devizna arbitraža. Interesna arbitraža. Promptni i terminski poslovi devizama. Međunarodno kretanje kapitala. Vrste i oblici izvoza kapitala. Motivi izvoza kapitala. Efekti izvoza i uvoza kapitala. Državna intervencija na sektoru izvoza i uvoza kapitala. Razvoj međunarodnih tržišta kapitala. Uvoz kapitala i nacionalni suverenitet. Zajednička ulaganja. Osnovne karakteristike zajedničkih ulaganja. Značaj izbora partnera za zajednička ulaganja. Strana ulaganja u Jugoslaviji, Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Evrotržište. Značaj i vrste poslova na evrotržištu. Razvoj evrotržišta. Uticaj evrotržišta na svjetsku privredu. Uloga međunarodnih ekonomskih organizacija. Definicija javnih dobara. Zajmodavac kao posljednje prebivalište. Međunarodne organizacije i nacionalni suverenitet. Međunarodne institucije poslije Drugog svjetskog rata. Sistematizacija međunarodnih ekonomskih, monetarnih i finansijskih organizacija. Međunarodni monetarni i međunarodni finansijski sistemi. Međunarodni monetarni fond (MMF). Bretonvudski monetarni sistem i zlatni standard. Evropski monetarni sistem. Ekonomska i monetarna unija. Međunarodne finansijske organizacije: IBRD, IDA, MIGA, IFC, IABD, EBRD, MIB, ACD, AfDB, MBEC, CFA, EIB. GATT (Kenedi, Tokijska i Urugvajaska runda pregovora) i formiranje Svjetske trgovinske organizacije WTO. Kreditiranje izvoznih poslova. Izvozni poslovi i značaj kreditiranja. Agencije i njihova uloga u kreditiranju izvoznih poslova. Kreditiranje izvoznih poslova u Jugoslaviji, Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Osiguranje izvoznih kredita. Jugoslovenska banka za međunarodnu ekonomsku saradnju - JUBMES. Inflacija, devizni kurs i monetarna reforma u Jugoslaviji, Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

NAČIN REALIZACIJE NASTAVNOG PROGRAMA:

Predavanje, konsultacije, vježbe, seminarski radovi i sl.

NAČIN PROVJERE ZNANJA:

Završna provjera znanja se obavlja usmeno. U toku školske godine može se, po potrebi, obaviti i test ili pismena provjera znanja.

LITERATURA

Osnovna:

1. Jovanović - Gavrilović, P., Međunarodno poslovno finansiranje, Ekonomski fakultet, Beograd, 1998.
2. Bodiroža, Mladen, Međunarodne institucije poslije II svjetskog rata, skripta, Ekonomski fakultet, Brčko 2000.

Dopunska:

1. Stojanov, Dragoljub, Međunarodne finansije, Svjetlost, Sarajevo, 1988.
2. Tasić, Antonije, Finansijske specijalizovane agencije UN, Privredni pregled, Beograd, 1963.